

ANGELA JORZIG-SEPPÄLÄ

Suomalainen ruokakauppa saksalaisen silmin

Suomessa pitkään asuneena saksalaisena suomalaiset ruokakaupat eivät ole kovin eksoottisia, sillä olen jo ehtinyt tottua niihin. Toki verrattuna saksalaisiin, joitakin eroja ja jopa "kummallisuuksia" löytyy.

Erityisen miellyttävänä olen aina Suomessa kokenut pitkät aukioloajat, sillä Saksassa kauppojen aukioloajat ovat Suomea selvästi lyhyemmät. Täällä Suomessa ei ole ongelma ehtiä työpäivän jälkeen ostoksille. Lisäksi varsinkin ennen joulua on oikein miellyttävää tehdä ostoksia myös sunnuntaisin. Siksi suhtaudun varsin kriittisesti kauppojen aukiolon laajentamiseen tai niiden sääntelyn vapauttamiseen kokonaan. Laajemmasta aukiolostahan aiheutuu kaupalle kustannuksia, jotka varmaan kuluttajat sitten joutuvat maksamaan. Pelkään myös pienten kauppojen puolesta, jos aukioloajat vapautetaan: ne saattavat kuolla, kun niillä ei ole enää sunnuntaiaukiolon tuomaa kilpailuetua. Tällä näkemykselläni taidan kuulua vähemmistöön; luulen, että valtaosa suomalaisista kannattaa kaikille kauppoille vapaata sunnuntaiaukioloa.

Pienet erikoisliikkeet – kuten leipomot ja lihakaupat – ovat viehättäviä ja niitä näkee vielä nykyisinkin saksalaisissa kaupungeissa. Niissä asiointikulttuuri on erilainen, sillä Saksassa päätoimisilla kotirouvilla on hyvin aikaa käydä ostoksilla useissa eri liikkeissä. Suomessa taas naiset ovat yleisesti työelämässä, ja siksi ruoka-

ostosten tekeminen pitää tapahtua nopeasti ja tehokkaasti. Suomessa myös markkinat ovat liian pienet, jotta leipomot ja lihakaupat voisivat toimia kannattavasti.

Jos ei joudu käymään kaupoissa pahimpina ruuhka-aikoina, ilmapiiri on yleensä aika miellyttävä. Ongelmana vain on myyjien vähyys: jos joskus haluaa kysyä jotakin, täytyy usein mennä kassalle asti, koska muualla henkilökuntaa ei näy. Kauppa on tehostamisessaan minimoinut näkyvän henkilökunnan määrän. Henkilökunta on ilmeisesti kulissien takana järjestämässä tavaraita.

Pidän keskikokoisessa kaupassa asioimisesta, sillä ne ovat helposti hallittavia kokonaisuuksia, mutta niissä on kuitenkin minulle riittävä tavaravaliokoima. Suurissa myymälöissä aikaa menee ympäri kävelyyn ja tavaroiden etsimiseen. Ruokakauppojen myymälätilat Suomessa ovat yleisesti siistejä ja tavarat hyvässä järjestyksessä. Koska myyjä ei ole saatavilla, niin onneksi opaskyltit helpottavat tavaroiden löytämistä.

Ostan perheellemme ainoastaan punaista täysmaitoa. Meillä vieraat jaksavat toistuvasti kauhistella tätä. Mikään valistus ei saa minua

vakuuttuneeksi siitä, että täysmaito on epäterveellisempää kuin rasvaton maito, joka maistuu ihan vedelle, ja myös näyttää siltä. Perheemme aikuiset käyttävät maitoa vain lähinnä kahviin ja teehen, ja lapsemme ovat laihoja, joten ainaakaan kolmen prosentin rasvaosuudesta ei ole heille ollut mitään haittaa. Saksassa maitoa ruokajuomana käyttävät vain lapset, aikuiset laittavat sitä vain kahviinsa tai teehensä. Suomessa maidon käyttö on Saksaa yleisempää.

Maitohyllyllä minun ja kaupan henkilökunnan välillä käydään salaista kilpailua. Koska punaisen maidon kysyntä on vähäistä, sitä on ajoittain huonosti saatavilla kauppoissa. Maitohyllyn ensimmäisessä rivissä maitopurkit ovat yleensä käännetty niin, ettei parasta ennen -päivämäärä näy. Tuoreimmat maidot on piilotettu joko ihan taaimmaksi tai alimmaisiiin koreihin, koska myyjät tietysti toivovat, että asiakkaat ostavat ensin ne maitopurkit, joiden parasta ennen -päivämäärä lähestyy. Maksavana asiakkaana otan itselleni oikeuden ostaa maitoa, joka säilyy mahdollisimman pitkään, ettei minun tarvitsisi käydä kaupassa niin usein. Tarkastan siis joka kerta parasta ennen -päivämäärän ja laitan ostokoriini vain purkkeja, jossa tämä päivämäärä on mahdollisimman kaukana. Hahaa – olen siis olevampi kuin kaupan myyjät! Pahoittelen, että kaupan ”piiloleikki” ei tepsu minuun.

Suomessa minua ihmetyttää suuri kevyttuotteiden tarjonta ja niiden suosiminen. Usein kevyttuotteita käyttävät ihmiset tulevat syöneeksi niitä tavallisia tuotteita enemmän. Olen sitä mieltä, että kevyttuotteet kannattaa korvata vihanneksilla ja hedelmillä. Saksassa lapsille pyritään tarjoamaan mahdollisimman luonnonmu-

kaista ja puhdasta ruokaa, ja erityisesti sokeria ja lisäaineita pyritään välttämään. Suomessa sen sijaan lapsille syötetään vähärasvaista ja jalostettua ruokaa, eikä heidän sokerinsaantiaan pahemmin rajoiteta.

Haluan, että käyttämästäni kaupasta löytyy hyvä valikoima tuoreita vihanneksia ja hedelmiä. Joitakin Saksasta tuttuja vihanneksia saa täältä vain harvoin tai ei ollenkaan, vaikka niiden pitäisi ilmaston puolesta menestyä erinomaisesti Suomessa. Ovatkohan ne liian eksoottisia Suomeen? Kyssäkaalia – joka on minun ja lasteni suurta herkkua – näkyy joskus harvoin ja vain muutaman viikon ajan kauppoissa, muttei useammin. Tuoretta pinaattiakaan ei saa kovin usein ja lisäksi se maksaa kohtuuttoman paljon. Viherkaali, monien saksalaisten suosikki, on täällä melkein tuntematon. Toisaalta täällä saa syksyllä ihania metsäsieniä, joka vähän korvaa muiden vihannesten puuttumista. Luomutuotteita on Suomen kauppoissa tarjolla valittavan heikosti, ja niiden hinta todella korkea. Tästä voi syyttää osin kuluttajia: jos luomua ostettaisiin enemmän, tarjonta olisi suurempaa ja hinnat voisivat sitten ehkä laskea. Kaiken kaikkiaan Suomessa valikoiman laajenemisen esteenä ovat pienet markkinat verrattuna esimerkiksi Saksaan.

Vihannesosastolla jaksan toistuvasti ihmetellä monien vihannesten runsasta pakkaamista. Tiedämme, että kuluttajan pitäisi kiinnittää huomiota omaan ekologiseen jalanjälkeensä, mutta ruokakaupassa tätä ei tehdä helpoksi. Aika usein esimerkiksi paprikat ovat yksitellen omiin muovipakkauksiinsa hitsattuja, samoin kukka- ja parsakaalit. Miksi ihmeessä?

Hygieniasyistä? Onko tämä tarpeen, koska vihannekset pestään ja aika usein myös keitetään ennen syömistä? Vihannesten punnitsemisen jälkeen kuluttaja joutuu vaikeaan valintatilanteeseen: laitanko jokaiseen paprikaan erikseen oman hintatarran vai kaikki ostettavat paprikat samaan muovipussiin ja punnitseen ne yhdessä? Voi ehkä tuntua (saksalaiselta?) pikkutarkkuudelta, että mietin tällaisia asioita ruoka-kaupassa. Mutta jos lasketaan yhteen, paljonko ylimääräistä muovijätettä pelkästään tästä syntyy vaikka vain yhden yksittäisen ruokakaupan osalta yhden päivän aikana, määrä on aikamoinen.

Joitakin tuotteita on Suomessa tarjolla liian vähän ja joitakin liikaa... En aluksi Suomessa ollessani ymmärtänyt, mikä ero oli karkeilla, puolikarkeilla ja hienoilla vehnäjauhoilla. Mitä minun olisi pitänyt ostaa, kun halusin vain tavallisia jauhoja?

Olen ollut erityisen iloinen Suomen hyvistä leipävalikoimista. Kuten Saksassakin, leipä Suomessa on hyvää, ja valinnanvaraa riittää. Perheemme on asunut myös Britanniassa ja Ruotsissa, joissa kansallinen leipäkulttuuri ei ole olenkaan niin runsas ja kehittynyt kuin Suomessa. Tosin monet kuluttajat valittavat, että töiden jälkeen kauppaan mennessä ei tarjolla ole enää kovin kummoista leipävalikoimaa, lähinnä muoviin pakattuja paahtoleipiä. Kauppa varmisteleekin näin, että hävikki jää pieneksi, mutta samalla jää kyllä myymättä monta leipää. Lisäksi riittävän monta kertaa petyttyään kuluttaja vaihtaa kaupaa.

Suomalaisissa elintarvikepakkauksissa on runsaasti pakkausmerkintöjä, ja lisäksi kaikki vielä pienellä tekstillä suomeksi ja ruotsiksi. Joissain tuotteissa on vaikeaa löytää merkintää valmistuspäivästä, parasta ennen -ajankohdasta tai viimeisestä myyntipäivästä. Näiden merkintöjen paikka vaihtelee tuotteittain ja joskus merkintä on niin epäselvä, että päiväys jää täysin arvailujen varaan. Onneksi luomutuotteille on olemassa oma selkeä merkki, joka helpottaa niiden löytämistä. Tällaisia muitakin yhtä selkeitä symboleja tarvittaisiin pakkauksiin.

Lopuksi vielä vähän kehuja suomalaiselle ruokakaupalle. Nautin todella siitä, että kassalla on kunnan kassapöydät, joissa on kaksi tai jopa kolme eri lokeroa ja riittävästi tilaa. Jokainen asiakas voi pakata ostoksensa rauhassa, olipa sitten kyse suuremmasta ostosmäärästä tai iäkkäämmästä asiakkaasta, joka tarvitsee enemmän aikaa. En suostu käymään ostoksilla kaupassa, jossa kassapöytä loppuu heti kassan jälkeen. Maksettuaan asiakas joutuu hirveällä kiireellä työntämään tavarat takaisin ostoskärryihin, ja sen jälkeen tavarat on pakattava muualla kasseihin.

Toinen miellyttävä juttu on se, että Suomessa joulutavarat tulevat vasta marraskuussa kauppoihin, jopa vasta marraskuun loppupuolella eikä joululauluja joudu kuuntelemaan kolmea kuukautta. Pidän joulumusiikista ja laulamisesta, mutta pakkokuuntelusta kauppoissa en pidä. Täydet pisteet kauppoille, joissa ei soi musiikki kaiken aikaa!